

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 20260/2022
20.09.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Јован Челебић, адвокат из ..., против тужених ББ из ..., чији је пуномоћник Ђорђе Константиновић, адвокат из ... и ВВ из ..., чији је пуномоћник Милован Констатиновић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1085/21 од 13.01.2022. године, у седници одржаној 20.09.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1085/21 од 13.01.2022. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба туженог ББ и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Параћину – Судска јединица у Ћуприји П 830/19 од 10.12.2020. године, у односу на овог туженог.

ОДБИЈА као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1085/21 од 13.01.2022. године, у односу на туженог ВВ.

Образложење

Пресудом Основног суда у Параћину – Судска јединица у Ћуприји П 830/19 од 10.12.2020. године, ставом првим изреке, обавезани су тужени да тужиоцу на име накнаде штете солидарно исплате 8.690 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС, на дан исплате, са законском затезном каматом на овај износ у динарској противвредности, обрачунатој на исти начин, по стопи прописаној Законом о затезној камати почев од 01.06.2017. године па до исплате, као и 233.122,37 динара са законском затезном каматом по стопи прописаној Законом о затезној камати почев од 01.06.2017. године па до исплате. Ставом другим изреке, обавезани су тужени да тужиоцу солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 305.042,50 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1085/21 од 13.01.2022. године, преиначена је првостепена пресуда и одбијен тужбени захтев, а тужилац обавезан да туженима накнади трошкове парничног поступка у износу од 231.400,00 динара.

Против правоснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11...10/23 др.закон - у даљем тексту: ЗПП), Врховни суд је нашао да је ревизија основана у односу на туженог ББ, а да није основана у односу на туженог ВВ.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, као ни друге битне повреде одредаба парничног поступка због којих се ревизија може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, тужени ББ бави се продајом возила и за потребе туженог ВВ, током 2009. године, купио је возило марке „Ауди“ тип ... година производње 2003, број мотора ..., број шасије Возило је пренето на туженог ВВ, који није имао довољно новца да исплати купопродајну цену, због чега је возило вратио туженом ББ, који је у новембру 2009. године предметно возило продао тужиоцу АА. Тужилац је преговоре око купопродајне цене водио са туженим ББ коме је исплатио купопродајну цену, али је уговор о купопродаји возила закључио са туженим ВВ као формалним власником возила. Од прве продаје у новембру 2009. године, у којој су учествовали тужилац као купац и тужени као продавци, па до априла 2012. године, возило је продавано још два пута. Тужилац је 2011. године возило продао ГГ, који је након краћег времена 03.04.2012. године, исто продао ДД. Дана 22.06.2012. године, купац ДД је затражио податке о предметном возилу од Полицијске станице Куршумлија због сумње да су прекуцани бројеви на шасији. Том приликом возило је од њега одузето уз потврду о привремено одузетим предметима, оглашен је кривим због прекршаја из члана 296. став 1. тачка 3. и члана 40. Царинског закона и осуђен на плаћање новчане казне, уз коју му је изречена заштитна мера трајног одузимања возила. У прекршајном поступку је утврђено да идентификациони број предметног возила није оригиналан фабрички утиснут број. Правноснажном пресудом Основног суда у Параћину, Судска јединица Ћуприја П 1118/12 од 21.05.2013. године по тужби ДД, као купца, обавезан је тужени ГГ, као продавац, на накнаду штете због одузимања путничког возила (у противвредности одузетог возила и плаћеног пореза на пренос). По окончању судског поступка ДД и ГГ су закључили споразум дана 08.08.2016. године о начину исплате дуга по правноснажној судској одлуци П 1118/12 од 21.05.2013. године. О споразуму од 08.08.2016. године обавештен је тужилац, који је са ГГ, својим купцем 01.06.2017. године закључио вансудско поравнање о признању дуга од 8.690 евра и 233.122, 37 динара и платио је целокупан дуг ГГ, исто као што је тужиочев купац претходно дуг платио свом купцу, као последњем стицаоцу.

Тужилац као купац од својих продаваца – овде тужених тражи враћање целокупног новчаног износа, који је он платио ГГ.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом чл.508 – 515. Закона о облигационим односима усвојио тужбени захтев и обавезао тужене да солидарно накнаде штету тужиоцу, налазећи да није наступила преклузија тужиоцевог потраживања применом члана 515. ЗПП, с обзиром да је обавеза тужиоца настала 08.06.2017. године, односно 01.06.2017. године, када је од стране свог купца позван да на исплату због правних недостатака ствари, а да је тужба поднета 03.07.2017. године, односно пре протекла рока од годину дана прописаног наведеном одредбом закона. По оцени првостепеног суда, у случају фалсификовања броја шасије и поништаја регистрације возила, возило се не може више регистровати нити користити у јавном саобраћају, па се ради о ограничењу јавно-правне природе, поводом кога

купац има право на повраћај купопродајне цене, јер се возило не може више регистровати, нити користити у јавном саобраћају. Следом тога, како се ради о ограничењу јавно-правне природе из члана 514. ЗОО, поводом кога купац има право на повраћај купопродајне цене, по оцени суда уговор о купопродаји возила је раскинут и постоји обавеза враћања купопродајне цене.

Другостепени суд није прихватио правно становиште првостепеног суда, налазећи да је у конкретном случају наступила преклузија права на заштиту од евикције дана 21.05.2014. године, имајући у виду да је тужилац дана 21.05.2013. године, када је саслушан у својству сведока у предмету истог суда П 1118/20 сазнао да предметно возило има правне недостатке, те да је тужба поднета 03.07.2017. године, по протеклу рока из члана 515. став 1. ЗОО. Тужиоцу не припада право на заштиту од евикције јер предметно возило није одузето од тужиоца, већ од лица коме је тужиочев купац продао возило, те за тужиоца у време док је он био власник истог по уговору закљученим са туженим, није било правних недостатака јер је наведеним возилом располагао тако што га је продао купцу ГГ. Одговорност тужиоца за правне недостатке би настала тек након правоснажног окончања поступка у коме би тужилац био обавезан да свом купцу накнади штету, у смислу члана 510. став 3. ЗОО, а што се у конкретном случају није десило. Чињеница да је тужилац добровољно свом купцу у исплати новчани износ који сада потражује од тужених, њих не обавезује, у одсуству правоснажне пресуде којом би, применом чл. 508. до 515. ЗОО, тужилац био обавезан да свом купцу накнади штету у потраживаним износима.

Правно становиште другостепеног суда се не може прихватити јер је засновано на погрешној примени материјалног права.

Супротно ставу другостепеног суда, није наступила преклузија тужиочевог права на заштиту од евикције, на основу члана 515. став 1. ЗОО. Том одредом је прописано да се право купце по основу правних недостатака ствари гаси протеклом годину дана од сазнања за постојање права трећег. У конкретном случају тужилац је сазнао за недостатке јавно-правне природе и обим штете коју је претрпео његов купац дана 08.06.2017. године када је и сам позван да пружи заштиту од евикције свом купцу, исплатом износа који је његов купац исплатио свом продавцу, па како је тужба поднета 03.07.2017. године, тужилац није изгубио право на правну заштиту траженом накнадом штете због правних недостатака ствари. Обавештење од 21.05.2013. године у току парнице П 118/12 не може се сматрати даном сазнања за постојање права трећег, будући да се право тужиоца на правну заштиту није активирало тог датума, већ много касније закључењем наведеног споразума од 08.06.2016. године када је тужилац као продавац сасвим извесно сазнао за основ и обим своје одговорности и самим тим стекао право да тражи правну заштиту од свог продавца.

Према одредби члана 508. ЗОО продавац одговара ако на продатој ствари постоји неко право трећег које искључује, умањује или ограничава купчево права, а о чијем постојању купац није обавештен, нити је присто да узме ствар оптерећену тим правом. Члан 510. ЗОО прописује санкције за правне недостатке и наводи да ако продавац не поступи по захтеву купца, у случају одузимања ствари од купца уговор се раскида по самом закону, а у случају умањења или ограничења купчевог права купац може по свом избору раскинути уговор или захтевати сразмерно снижење цене, при чему купац има право на накнаду штете. Према члану 132. ЗОО раскидом уговора обе стране су ослобођене својих обавеза, изузев обавезе на накнаду евентуалне штете. Ако је једна страна извршила уговор потпуно или делимично, има право да јој се врати оно што је дала. Ако обе стране имају право захтевати враћање датог, узајамна враћања врше се по правилима за извршење двострано обавезних уговора.

Одредбе о одговорности продавца за правне недостатке ствари, прожете су начелом једнаке вредности узајамних давања код двостраних уговора, према коме је преносилац дужан да обезбеди прибавиоцу не само корист, већ и мирну државину у којој купац неће бити узнемираван на основу неког права трећег о коме он није обавештен, нити би пристао да узме ствар оптерећену тим правом. Међутим, продавац ће одговарати по правилима евикције и у случају када на ствари постоје ограничења јавно – правне природе, а продавац их није саопштио купцу. Продавац тада одговара не само за она ограничења јавно-правне природе која су постојала у време закључења уговора, већ и за она која се могу очекивати, ако је у конкретном случају он то знао или могао знати.

У конкретном случају тужени ББ, као лице које се бави продајом аутомобила, водио је преговоре о продаји са тужиоцем и примио цену возила, следом чега постоји његова одговорност за ограничење јавно-правне природе, сагласно одредби члана 508. ЗОО, па тужилац који није знао за ове недостатке на предметном возилу, које је одузето од лица коме је возило препродато односно последњег купца, и коме од стране туженог ББ није пружена заштита од евикције, има право на повраћај цене од истог туженог као продавца. Ово из разлога што сагласно члану 510. ЗОО уговор се раскида по самом закону, а повраћај датог је правна последица раскида уговора, применом члана 132. ЗОО. При томе, код вишеструке продаје право по правилима евикције има свако од учесника у купородаји од свог продавца. Правноснажност пресуде која обавезује било ког од учесника у вишеструкој продаји није услов за признавање овог права другим учесницима, применом чл. 508. -515. ЗОО. Тужилац који је као природну облигацију, ван судског поступа и добровољно, надокнадио штету свом купцу, није изгубио правну заштиту по правилима евикције од свог продавца односно туженог ББ.

Због тога је другостепена пресуда преиначена, тако што је одбијена жалба туженог ББ и потврђена првостепена пресуда у односу на овог туженог, па је на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено као у ставу првом изреке.

Имајући у виду да тужени ВВ нема правни положај продавца, то између њега и тужиоца не постоји споран правни однос у смислу члана 508. ЗОО, због чега је другостепени суд у наведеном делу правилно применио материјално право када је у односу на овог туженог преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев.

Из наведених разлога, на основу члана 414. става 1. ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке.

Председник већа-судија
Јелица Бојанић Керкез,с.р.

За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић